Universida de Vigo

DATOS IDENTIFICATIVOS

Programas de animación sociocultural

Materia	Programas de animación sociocultural			
Código	O05G130V01503			
Titulación	Grao en Educación Social			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	3	1c
Lingua de impartición	Castelán			
Departamento	Análise e intervención psicosocioeducativa			
Coordinador/a	Dapia Conde, María Dolores			
Profesorado	Dapia Conde, María Dolores			
Correo-e	ddapia@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	Despois de varios anos a animación sociocultural impúxose como unha necesidade. De ser considerada como algo marxinal, estase pasando a súa institucionalización. Con esto potenciase unha nova modalidade pedagóxica, un novo modelo de intervención que vai perfilando os sus fins, obxetivos, método, programas e conformando un novo tipo de educador/a, o/a animador sociocultural. A materia Programas de animación sociocultural configurase como unha materia clave para a formación dos alumnos e alumnas de Educación Social polas aportacións teóricas e prácticas da mesma a un dos seus ámbitos de actuación, tanto no que se refire a súa cualificación xeral como no que alude a unha capacitación máis específica. Constitúe a formación específica para introducir aos estudiantes na profesión de animador/a sociocultural, e asimesmo constitúe un dos perfiles recollidos no Libro Blanco. Título de grado en pedagoxía e educación social: Animador y gestor socio-cultural, proposta elaborada por unha rede de universidades españolas para a adaptar a titulación de Educación Social ao Espacio Europeo de Educación Superior. O animador sociocultural é aquela persoa que, utilizando unha tecnoloxía social baseada nunha pedagoxía participativa, facilita o acceso a unha vida máis activa con maior participación e comunicación coa colectividade da que se forma parte, potenciando, en consecuencia, a autonomía persoal e grupal, a relación interactiva con outras persoas, a integración nun entorno sociocultural e a correspondente capacidade para transformar ese contexto . A materia adecúase ao perfil profesional e académico da titulación nos seguintes aspectos: (a) Na aproximación teórica ó estudio da Animación Sociocultural: concepto, caracterización, ámbitos, formación, profesionalización,... (b) Na aposta básica por capacitar aos estudiantes para o diseño de programas de animación sociocultural adaptados aos distintos contextos de intervención atendendo a medios, destinatarios,...			

Competencias de titulación

Código	
A1	Integrar criticamente os supostos teóricos, filosóficos, históricos, sociolóxicos, psicolóxicos, pedagóxicos, culturais, políticos, lexislativos que están na base dos procesos de intervención socioeducativa
A2	Estar capacitado/a para o diagnostico e a mediación na prevención e resolución de conflitos en condicións de desigualdade e crises en comunidades socioeducativas
A3	Asumir e orientarse segundo valores de igualdade e de cidadanía democrática, e capacitar para a prevención e a mediación en casos de violencia nas súas diferentes manifestacións (simbólica, de xénero, laboral, escolar, sexual, étnica...)
A4	Analizar e diagnosticar a realidade complexa que fundamenta o desenvolvemento dos procesos socioeducativos
A6	Comprender a traxectoria da educación social e a configuración do seu campo e identidade profesional, a nivel comunitario, estatal, europeo e internacional
A7	Manexar con criterio métodos e estratexias de investigación cuantitativas e cualitativas, e aplicalas ás realidades socioeducativas
A8	Potenciar estruturas e procesos de participación e acción comunitaria, aplicando programas e técnicas de intervención (dinámica de grupos, motivación, negociación e promoción da asertividade...)

A10	Desenvolver programas e proxectos no ámbito da educación especializada (menores, necesidades educativas especiais, centros de saúde, condutas adictivas, institucións penitenciarias, e persoas e colectivos en risco de exclusión...)
A13	Deseñar, aplicar e avaliar programas e estratexias de intervención no ámbito cultural
A14	Deseñar, aplicar e avaliar programas de educación permanente e de persoas adultas e anciás
A15	Deseñar, aplicar e avaliar programas para a inserción social e laboral
A16	Elaborar e interpretar informes técnicos, de investigación e avaliación sobre accións, procesos e resultados socioeducativos
A19	Administrar, coordinar e supervisar entidades, equipamentos e grupos, en función de diferentes contextos e necesidades
A20	Asesorar na elaboración e aplicación de plans, programas, proxectos e actividades socioeducativas
B1	Capacidade de análise e síntese
B4	Utilización das TIC no ámbito de estudo e contexto profesional
B5	Xestión da información
B6	Resolución de problemas e toma de decisións
B8	Capacidade crítica e autocrítica
B11	Habilidades interpersoais
B13	Autonomía na aprendizaxe
B17	Iniciativa e espírito emprendedor
B19	Compromiso coa identidade, desenvolvemento e ética profesional
B20	Orientación á calidade

Competencias de materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe	
- Adquirir e comprender os coñecementos teóricos e os recursos instrumentais e metodolóxicos necesarios para o desenvolvemento da intervención neste ámbito.	A1 A2 A3 A8 A10 A13 A15 A19 A20	B1 B6 B8 B17
- Formar a un profesional para actuar no ámbito da animación sociocultural que sexa capaz de dar resposta á realidade social actual.	A2 A3 A4 A7 A10 A16 A20	B1 B4 B6 B8 B17 B19 B20
- Diseñar, organizar, poñer en práctica e avaliar programas de animación sociocultural nos diversos ámbitos de traballo.	A1 A2 A6 A13 A14 A15 A20	B4 B5 B11 B13 B20

Contidos

Tema	
1. Conceptualización e caracterización da animación sociocultural (ASC).	SUBTEMAS 1: Conceptos afines. Análise de distintas definicións de ASC. Cara unha definición de ASC.Características e obxectivos. A ASC, ámbito da educación social.
2. Perspectiva histórica e comparada da ASC. Panorámica: ámbitos.	SUBTEMAS 2: Xénese e evolución da Animación Sociocultural. A ASC en distintos países. Ámbitos da ASC: Taxonomización e análise.
3. Bases antropolóxicas, sociolóxicas e psicolóxicas da ASC.	SUBTEMAS 3. Bases antropolóxicas. Bases sociolóxicas. Bases psicolóxicas.
4. Desenvolvemento comunitario.	SUBTEMAS 4: Concepto. Obxectivos. Rasgos. Campos de intervención. Educación social e desenvolvemento comunitario.
5. Os animadores/as socioculturais: formación e profesionalización.	SUBTEMAS 5: Variables que inciden no proceso de profesionalización. Modelos e propostas formativas no ámbito da ASC. Regulación do mercado de traballo.
6. A investigación en ASC.	SUBTEMAS 6. Modelos de investigación. Aplicacións no ámbito da ASC. A investigación-acción, un modelo axeitado para a ASC.

Temario de prácticas P1. A planificación dos procesos socioculturais. Propostas metodolóxicas. P2. Análise da realidade. Momentos e técnicas. P3. Obxectivos. Concepto, formulación e tipos. P4. A organización de recursos. Orzamentos e sistemas de financiamento. P5. Análisis de distintas subvenciones. P6. A avaliación. Enfoques, modelos e tipos. Cara a unha proposta comprensiva.	- Diferencia plan, programa e proxecto. - Apartados a ter en conta no diseño dun proxecto. - Fases e metoloxía da análise da realidade. Importancia. - Formulación de obxectivos. - Recursos. Tipoloxía. Elaboración dun presuposto. - Proposta avaliativa.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Actividades introdutorias	2	1	3
Sesión maxistral	20	5	25
Traballos de aula	15	5	20
Traballos tutelados	10	50	60
Probas de tipo test	1	31	32
Outras	0	10	10

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Actividades introdutorias	- Avaliación dos conocimentos previos do alumnado. - Presentación xeral da materia e a súa organización. - Orientacións acerca da bibliografía. - Orientacións dos traballos requeridos.
Sesión maxistral	- Exposicións por parte da profesora dos temas da materia. - Presentación de materiais básicos.
Traballos de aula	- Formulación, análise, resolución e debate dun problema ou exercicio relacionado coa temática da materia.
Traballos tutelados	Neste apartado faremos referencia específicamente as orientacións para o alumnado dos traballos obrigatorios esixidos para superar a materia. Como actividades obrigatorias, exíselles aos estudiantes dous traballos, un de carácter individual e outro grupal. O traballo individual, que ten un peso importante na nota consiste na elaboración dun programa de animación sociocultural, adaptado a unha realidade específica (previo análise da mesma) e de libre elección por cada estudiante (non se permite elexir a mesma realidade), cunha duración mínima de 4 meses. Este traballo consiste na aplicación do estudado nas clases prácticas. Data de entrega: Derradeiro día antes das vacacións de nadal. O segundo traballo, de menor adicación, é de carácter grupal e facilita a profundización por parte dos estudiantes nun ámbito da animación sociocultural, elexido según preferencias. Tras a selección pídeselle que realicen un estudio teórico-práctico do mesmo, que posteriormente será presentado na clase, para finalizar o tema 2. Data de entrega: 30 de setembro. Os grupos elaborarán un breve resumo da temática do traballo que se distribuirá ao resto da clase. Por último, un terceiro traballo de caracter optativo e individual, consiste na lectura e análise dun libro relacionado cun dos ámbitos da animación sociocultural. Data de entrega: 15 de novembro. A realización destes traballos implica: - Busca e consulta de fontes bibliográficas e documentais - Lectura e análise dos documentos teóricos que fundamentan o mesmo. - Diseño, e aplicación de instrumentos para a recollida de datos, así como análise dos mesmos (parte práctica) - Elaboración do informe final (para a súa entrega) - Exposición oral dos traballos realizados en pequenos grupos para o grupo-clase.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición

Sesión maxistral	Sesión maxistral. Tras as exposicións dos contidos fundamentais da materia, darase resposta ás duda xurdidas e/ou aclaracións de forma individualizada ou en pequenos grupos. Traballos tutelados. Atención personalizada en relación á elaboración dos distintos apartados do proxecto de ASC. Traballos de aula. Orientacións específicas a cada estudante para o desenvolvemento das diferentes actividades de aula. Probas de tipo test. Aclaración de dudas antes da realización da proba e revisión personalizada do resultado da proba.
Traballos tutelados	Sesión maxistral. Tras as exposicións dos contidos fundamentais da materia, darase resposta ás duda xurdidas e/ou aclaracións de forma individualizada ou en pequenos grupos. Traballos tutelados. Atención personalizada en relación á elaboración dos distintos apartados do proxecto de ASC. Traballos de aula. Orientacións específicas a cada estudante para o desenvolvemento das diferentes actividades de aula. Probas de tipo test. Aclaración de dudas antes da realización da proba e revisión personalizada do resultado da proba.
Traballos de aula	Sesión maxistral. Tras as exposicións dos contidos fundamentais da materia, darase resposta ás duda xurdidas e/ou aclaracións de forma individualizada ou en pequenos grupos. Traballos tutelados. Atención personalizada en relación á elaboración dos distintos apartados do proxecto de ASC. Traballos de aula. Orientacións específicas a cada estudante para o desenvolvemento das diferentes actividades de aula. Probas de tipo test. Aclaración de dudas antes da realización da proba e revisión personalizada do resultado da proba.

Probas	**Descrición**
Probas de tipo test	Sesión maxistral. Tras as exposicións dos contidos fundamentais da materia, darase resposta ás duda xurdidas e/ou aclaracións de forma individualizada ou en pequenos grupos. Traballos tutelados. Atención personalizada en relación á elaboración dos distintos apartados do proxecto de ASC. Traballos de aula. Orientacións específicas a cada estudante para o desenvolvemento das diferentes actividades de aula. Probas de tipo test. Aclaración de dudas antes da realización da proba e revisión personalizada do resultado da proba.

Avaliación

	Descrición	Cualificación
Traballos de aula	- Participación e seguimento das clases teóricas e prácticas. Criterios de avaliación: a) Realización de actividades propostas. b) Elaboración e exposición do traballo grupal dos ámbitos da ASC.	15
Traballos tutelados	Obrigatorio para todos os/as alumnos. Valorarase o proxecto de ASC (descrito na parte metodolóxica) atendendo aos seguintes criterios: - Adecuación ao ámbito da ASC. - Coherencia interna. - Inclusión de todos os apartados. - Adecuación a unha realidade, libremente elexida.	40
Probas de tipo test	Obrigatoria para todos os/as alumnos. - Proba obxectiva con opcións de resposta. - Na puntuación final teranse en conta acertos e erros.	40
Outras	- Lectura e análise dun libro relacionado cun dos ámbitos da animación sociocultural. - Libro-forum (se procede)	5

Outros comentarios sobre a Avaliación

CRITERIO XERAL: Para facer media é imprescindible haber aprobado o examen (proba obxetiva) e o proxecto de ASC individual.

SEGUNDA CONVOCATORIA. No caso de superar algunha das partes da materia conservarase a cualificación no mesmo curso académico, debendo superar únicamente as probas nas que non se obtivera unha cualificación mínima.

ALUMNOS/AS NON ASISTENTES. Para a súa avaliación empregaranse os mesmos criterios que para os estudantes asistentes, coa única diferencia de que se elimina o criterio "traballos de aula", quedando a ponderación do seguinte xeito: o traballo tutelado (40%), a realización dunha proba escrita (40%) e o traballo dun dos ámbitos da animación sociocultural, no que se incluie a lectura dun libro e unha aproximación á realidade profesional (20%).

DATA EXAMES: A sinalada e aprobada como na data oficial pola Facultade.
Consultar: http://educacion-ou.webs.uvigo.es/educacion-ou/web/index.php

Bibliografía. Fontes de información

BIBLIOGRAFIA

- Cembranos, F.; Hernández, D. e Bustelo, M. (1994). ***La animación sociocultural: Una propuesta metodológica.*** **Popular: Madrid.**

Miguel Badesa, S. de (1995). *Perfil del animador sociocultural.* Narcea: Madrid.

Trilla, J. (coord.) (1997). *Animación sociocultural.* Ariel: Barcelona.

Roselló, D. (2004). *Diseño y evaluación de proyectos culturales.* Ariel: Barcelona.

CALVO SASTRE, A. (2002). *La animación sociocultural. Una estrategia educativa para la participación.* Alianza Editorial: Madrid.

CARIDE, J.A. (Coord) (2000). *Educación social y políticas culturales.* Santiago. Tórculo/USC.

CLAVES DE EDUCACIÓN SOCIAL (1995). *Monográfico Animación Sociocultural*, nº 1.

DAPIA, M. y FERNANDEZ, M.R. (2001). Situación e perspectivas laborais da educación social no ámbito da animación sociocultural e da pedagoxía do ocio en Galicia, *Revista Galega do Ensino,* 31, 149-164.

DAPIA, M.; CID, X.M. y FERNANDEZ, M.R. (2001). El educador social en Galicia. Perfil de los futuros titulados/as y sus expectativas, *Educación social. Revista de Intervención Socioeducativa,* 17, 130-140.

DEBESSE, M. (1994). *La animación sociocultural*. Oikos- Tau.

DE CASTRO, A. (1987). *La animación cultural, nuevas perspectivas*. Diputación de Valladolid.

ESCUDERO, J. (2004). *Análisis de la realidad local. Técnicas y métodos de investigación desde la animación sociocultural.* Madrid: Narcea.

FERMOSO, P. (1994). *Pedagogía social. Fundamentación científica*. Herder. Barcelona.

FRANCH, J. e MARTINELL, A. (1994). *Animar un proyecto de educación social*. Paidós. Barcelona.

FROUFE, S. (1995). La evaluación de proyectos de animación sociocultural. *Educadores*, (37), 175-176, pp. 207-234.

FROUFE, S. (1997). El papel de la animación sociocultural en las Universidades Populares, *Pedagogía Social*, nº 15-16, pp. 185-194.

FROUFE, S. (1997). *Técnicas de grupo en animación comunitaria.* Amarú Eds. Salamanca.

FROUFE, S. e GONZALEZ, M. (1995). *Para comprender la animación sociocultural.* Amarú Eds. Salamanca.

FROUFE, S. e SÁNCHEZ, M.A. (1990). *Animación sociocultural. Nuevos enfoques.* Amarú Eds. Salamanca.

la Animación Sociocultural. Amarú Eds. Salamanca.

FROUFE, S. e SANCHEZ, M.A. (1994). *Construir la animación sociocultural*. Amaru Eds. Salamanca.

GOMEZ, R. y PEREZ, M.A. (1992). *El técnico en actividades socioculturales.* Xabide. Vitoria.

GOMEZ PEREZ, C. (1988). La animación sociocultural. Conceptos fundamentales. *Documentación social*, 70, 11-32.

GUILLET, J.C. (2006). *La animación en la comunidad. Un modelo de animación socioeducativa.* Barcelona: Grao.

GUTIERREZ RUEDA, A. (2001). *Métodos para la animación sociocultural.* CCS. Madrid.

HERAS I TRIAS, P. (Coord.) (2008). *La acción política desde la comunidad.* Barcelona: Grao

IBAR, M. (1992). *Cómo organizar y gestionar una entidad de animación sociocultural*. Narcea. Madrid.

LLENA, A.; PARCERISA, A. e UCAR, X. (2009). *10 ideas clave. La acción comunitaria.* Grao. Barcelona.

LÓPEZ DE CEBALLOS, P. (1991). *Formación de animadores y dinámicas de la animación.* Popular. Madrid.

MARIN IBAÑEZ, R. e PÉREZ SERRANO, G. (Eds.) (1990). *Investigación en animación sociocultural*. UNED. Madrid.

MARTIN, M.T. (coord.). (1999). *Génesis y sentido actual de la animación sociocultural.* Sanz y Torres. Madrid.

MARTIN, M.T. (coord.). (2000). *Planificación y diseño de proyectos en animación sociocultural.*Sanz y Torres. Madrid.

MARTIN, M.T. (coord.). (2000). *Economía social y animación sociocultural.* Sanz y Torres. Madrid.

MARTIN, M.T. e SARRATE, M.L. (coord.) (2000). *Evaluación y ámbitos emergentes en animación sociocultural.* Sanz y Torres. Madrid.

MARTIN, M. e SORIANO, M.A. (2006). *Teoría y práctica de la animación sociocultural.* SDG Elle Ediciones: Granada.

la Tercera Edad. Servicios de Publicaciones del País Vasco.

MERINO, J.V. (1997). P*rogramas de animación sociocultural.* Ariel: Barcelona.

NOGUEIRAS MASCAREÑAS, M. (1996). *Teoría y práctica del desarrollo comunitario. Análisis de un modelo*. Popular. Madrid.

OBSERVATORIO OCUPACIONAL (2000). *La generación de empleo en el ocio y el tiempo libre.* INEM. Madrid.

PEREZ CAMPANERO, M.P. (1994). *Cómo determinar las necesidades de intervención socioeducativa*. Narcea. Madrid.

PÉREZ SERRANO, G. (1990). *Investigación-Acción: aplicaciones al campo social y educativo*. Dykinson. Madrid.

PEREZ SERRANO, G. (1990). La investigación-acción y la animación sociocultural. *Investigación en Animación Sociocultural*. UNED. Madrid. pp. 91-120.

PEREZ SERRANO, G. (1993). *Elaboración de proyectos sociales. Casos prácticos.* Narcea. Madrid.

PEREZ SERRANO, G. (Coord.) (2000). *Modelos de investigación cualitativa en educación social y animación sociocultural.* Narcea. Madrid.

PEREZ SERRANO, G. e MARTIN, M. (1988). *La animación sociocultural*. UNED. Madrid. 2 vols.

PEREZ SERRANO, G. e PEREZ DE GUZMAN PUYA, M.V. (2005). *El animador. Buenas prácticas de Acción Sociocultural.* Madrid: Narcea.

PEREZ SERRANO, G. e PEREZ DE GUZMAN PUYA, M.V. (2005). *Qué es la animación. Epistemología y valores.* Madrid: Narcea.

POSE, H. (2006). *La cultura en las ciudades. Un quehacer cívico-social.* Barcelona: Grao.

PETRUS, A. (coord.) (1997). *Pedagogía Social*. Ariel. Barcelona.

PUIG, T. (1988). *Animación sociocultural. Cultura y Territorio*. Popular. Madrid.

QUINTANA, J.M. (Ed.) (1991). *Iniciativas sociales en educación informal*. Narcea. Madrid. (2ª Ed.).

QUINTANA, J.M. (1993). *Los ámbitos profesionales de la animación*. Narcea. Madrid.

QUINTANA, J.M. (Coord.) (1992). *Fundamentos de Animación sociocultural*. Narcea. Madrid. (3ª ed.).

REZSOHAZY, R. (1988). *El desarrollo comunitario*. Narcea. Madrid.

ROSELLO, D. (2004). *Diseño y evaluación de proyectos culturales.* Ariel: Barcelona.

SARRATE, M.L. (coord.) (2002). *Programas de animación sociocultural.* UNED. Madrid.

SENET SANCHEZ, J.M. (1994): *Educación social en Europa.* Universidad de Valencia.

SOLER MASÓ, P. (1995). La animación sociocultural como metodología y sector profesional del educador social. *Claves de Educación Social*, 1, 28-31.

TRILLA, J. (1993). *La educación fuera de la escuela*. Ariel. Barcelona.

TRILLA, J. (1993). *Otras educaciones*. Anthropos. Barcelona.

UCAR, X. (1992): *La animación sociocultural*. CEAC. Barcelona.

UCAR, X. (1995). Los programas de animación sociocultural. *Claves de educación social*, 1, 32-38.

UCAR, X. (1996). Los estudios de educación social y la animación sociocultural. *Claves de educación social,* 2, 18-27.

UCAR, X. e LLENA, A. (2006). *Miradas y diálogos en torno a la acción comunitaria.* Barcelona: Graó

VARIOS(1988). U*na educación para el desarrollo:La animación sociocultural*. Madrid:Banco Exterior.

VARIOS (1996). *Para comprender la animación sociocultural*. Libropolis.

VENTOSA, V.J. (1992). *Evaluación de la animación sociocultural*. Popular. Madrid.

VENTOSA, V.J. (1993). *Fuentes de la animación sociocultural en Europa.* Popular. Madrid.

VENTOSA, V.J. (1994). *Guía de recursos para la animación.* CCS. Madrid.

VENTOSA, V.J. (1997). *Guía de recursos para la animación en Castilla y León.* CCS. Madrid.

VENTOSA, V.J. (1998). *Manual del monitor de tiempo libre.* CCS. Madrid.

VENTOSA, V.J. (coord.) (1997). *Modelos de formación de animadores socioculturales en el marco de VICHE, M. (1999). Una pedagogía de la cultura: La animación sociocultural.*

Recomendacións

Outros comentarios

Esta guía explicita as lineas de actuación que se van a seguir co alumnado da materia, entendida con certa flexibilidade; polo tanto, pode estar suxeita a algúns reaxustes puntuais.